

Kostråd efter njurtransplantation

Innan Tx

Mål: BMI < 30

- När proteinreducerad kost eller hemodialys används något lättare att gå ned än vid PD-behandling. PD ger ett tillskott av ca 400kcal i form av glukos/dag
- Förluster av energigivande näringsämnen i HD kompenseras av inaktivitet
- Ibland ”hjälp” av bristande aptit pga. av dåligt välmående.

Viktreduktion-bantning

Traditionell bantning med mat

- Rimlig takt ca 2kg/månad
- Kräver oftast tät kontakt med dietist/ssk för viktkontroller

- Bygga upp ett ätmönster som går att behålla efter Tx.
  - Dvs. satsa på bra måltidsmönster livsmedelsval etc. (Vården/viktväktarna/..?)
- Kombinera med träning efter förmåga
  - Ev. mätning av kroppsammansättning(Feed-back på träning)
- Håll koll på ev. diabetesmedicinering
  - Sänk doser efter hand

Mode dieter

LCHF: (lågkolhydrat-högfett)→mycket protein

- Ökad belastning på kvarvarande njurfunktion

5:2 Liten erfarenhet, ev. lättare att klara av jämfört med traditionell bantning

- Teoretiska svårigheter; stor obalans mellan dagar och ojämnt upptag av mediciner?

Kombinera så långt det är möjligt med fysisk aktivitet efter förmåga

Vid all viktnedgång gäller att det dröjer ca 2 år innan kroppen uppfattar den nya vikten som sin.

Många mekanismer strävar att återta den högre vikten så fort tillfälle bjuds.

Kostråd efter viktreducerande kirurgi

Standard kostråd efter op: Små täta måltider: minst 6 måltider/dag.

”Amerikanska guidelines”:

Protein:

- Gastric by-Pass (GBP) minst 60g/d
- Biliopancreatisk divergering med duodenal switch(BPD) 90g/d

Viktreducerande kirurgi nutritionsstatus

Svårigheter att upprätthålla albumin-nivåer

Livslång supplementering av vitaminer och mineraler:

Mitt val kvinna 2/dag

Behepan injektion var 3:e månad

Calciphos D efter 6 månader

OBS: risk för låga Zink och Magnesiumvärden

Kräver större fokus på att upptäcka ev. näringsbrister pga. bristande upptag. (Större risk om diarréer)

Mitt val kvinna

VITAMINER	Mängd per tabl	1 tabl % av RDI*	2 tabl % av RDI*	MINERALER	Mängd per tabl	1 tabl % av RDI*	2 tabl % av RDI*
A-vitamin	250 µg	31	62	Järn	7,5 mg	54	108
D3	7,5 µg	150	300	Zink	7 mg	70	140
E-vitamin**	10 mg	83	166	Koppar	450 µg	45	90
B1	0,7 mg	64	128	Jod	75 µg	50	100
B2	0,8 mg	57	114	Mangan	0,5 mg	25	50
Nikotinamid	9 mg	56	112	Krom	25 µg	63	126
B6	0,8 mg	57	114	Selen**	30 µg	55	110
Folsyra	200 µg	100	200	Molybden	50 µg	100	200
B12	1 µg	40	80	Kalcium	120 mg	15	30
C-vitamin**	60 mg	75	150	Magnesium	58 mg	15	30
Biotin	15 µg	30	60				
Pantotenat	2,5 mg	42	84				

**AKADEMISKA
SJUKHUSET**

Kostråd efter Transplantation

Tydligt markera och vad som gäller nu!
Många har en lång historia med kostråd
utifrån olika stadier av sjukdom/behandling

Syfte

- Motverka de negativa effekter på ämnesomsättningen som medicinering med immunförsvarsdämpande medel ger.
- Sträva efter bästa möjliga näringsstatus.
- Minska risken för rejektion

Kortisoneffekter att ta hänsyn till

- Ökad aptit
- Minskad mättnadskänsla
  - Risk för oönskad snabb viktuppgång
- Försämrade glukostolerans
  - Ökad glukoneogenes
- Sköra slemhinnor.
  - Risk för magkatarr.

Tacrolimus: effekter på metabolismen

- Hyperkalemi - Hypokalemi
- Hyperglykemi - diabetesrisk
- Hyperlipidemi
- Hypofosfatem
- Hypomagnesemi
- Acidosis
- Andra elektrolyttrubbningar

Sandimmun metabola biverkningar

- Hyperlipidemi
  - Hyperkalemi
  - Hyperuricemi
  - Hypomagnesemi
-
- Minskad aptit
  - Illamående
  - Diarré
  - Buksmärtor

Cellcept

Vanliga biverkningar: nutrition och metabolism

Acidos, hyperkalemi, hypokalemi,
hyperglykemi, hypomagnesemi,
hypokalcemi, hyperkolesterolemi,
hyperlipidemi, hypofosfatem,
hyperurikemi, gikt, anorexi

Guidelines

KDIGO 2009

- Kidney Disease: Improving Global Outcome
  - Tar upp risk med övervikt, diabetes, höga blodfetter etc.

Rekommenderar en "proper diet"

CARI 2007-2010

- Caring for Australians with Renal Impairment
  - Rewiew: Evidence-based Guidlines for the Nutritional Management of Adult Kidney Transplant Recipients, M Chan, et.al Journal of Renal Nutrition 2011

Risker som har samband med sämre/förlorad transplantfunktion och nutrition

Diabetes (20% NODAT inom ett år efter TX)

Höga blodfetter (60%)

Oönskad viktuppgång (vanligt)

Högt blodtryck (vanligt)

Infektioner

Frakturer

Matråd i stort identiska med en traditionell diabeteskost.

- Sträva efter att uppnå och bibehålla en bra vikt.
- Fördela måltiderna över dygnet. Tre huvudmål inklusive frukost plus 1 - 3 mellanmål

Bild 17

SW1

Sigrid Wegener; 2015-05-02

DRYCK förstahandsval

- Vatten
- Mineralvatten låg/måttlig salthalt
- Te
- Kaffe (ev.. begränsning p.g.a. risk för magkatarr)
- Mjölk lämplig mängd ofta ~ 500 ml/d

Rekommenderad mängd ofta 2-3l

Dryck forts.

Undvik:

Soft, läsk, juice,
lightläsk (kan ev. leda till ökat småätande)

Kolhydrater

- Fiberrikt. Välj i första hand grova spanmålsprodukter. (surdegsbröd)
- Rikligt med grönsaker.
- Fukt och bär 1-3/d

Sötsaker

Undvik = sällanintag

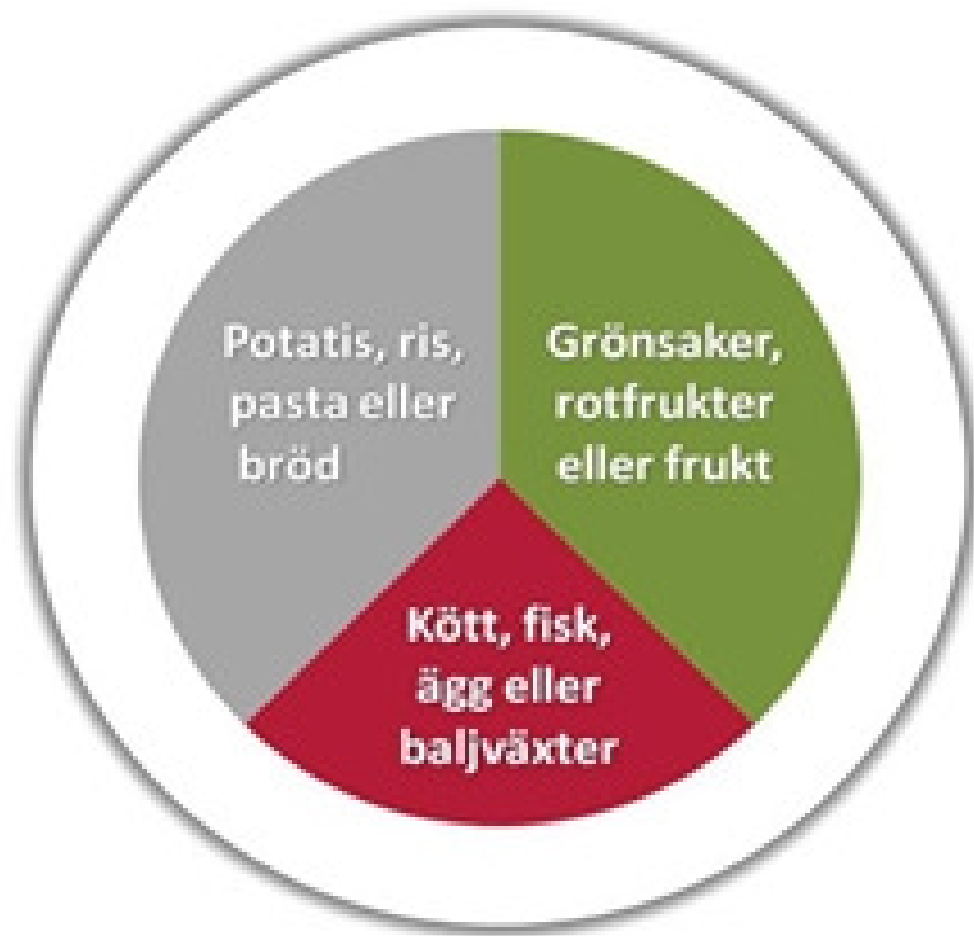
godis, kaffebröd, sötade mejeriprodukter

Protein

1. Direkt efter operationen relativt proteinrikt (CARL guidelines, 1,4 g/kg/d ca 4 veckor post transpl)
  - För sårläkning och återhämtning
2. Ej överäta utan ett måttligt intag enligt NNR eller strax under
  - 0,7-0,8 g/kg/d

Fettintag = NNR

Inga stora mängder av:

feta charkuterivaror

feta ostar

smör

hårda margariner

grädde/crème fraiche

Fettkvalité

Sträva efter bra kvot mellan n-6 och n-3

Ät fisk ofta (minst 2ggr/vecka)

Använd gärna:

Raps och olivolja

Bredbara bordsmargariner

Flytande margariner(gärna
rapsoljebaserade)

Salladsvinägrett

Sigrid Wegener 1505

Varning Δ

Grapefrukt - Grapefruktjuice

Pomelone

Stjärnfrukt = carambol

(Tranbär-tranbärsjuice: misstanke om samma effekt som hos grapefrukten)

Livsmedelshygien = noga

- Maten skall vara fräsch
  - Risken att drabbas av livsmedelsburna infektioner är störst i anslutning till transplantationen.
    - Pga. höga doser av immunodämpande mediciner
  - När medicineringen är nere på underhållsdoser (3-6 månader)
    - Fortfarande viktigt men i nivå med resten av befolkningen

Listeria

- Växer sakta i kylskåpstemperatur
  - kan ge svåra magtarminfektioner vid nedsatt immunförsvar
- Återfinns främst i
  - Opastöriserade mjölkprodukter
  - Vacuumförpackad rökt och gravad fisk
  - Vacuumförpackade charkvaror

God marginal till utgångsdatum

Risklivsmedel som bör undvikas i början är tex.

- Kebab
- Mjukglass
- Sushi
- Råbiff
- Groddar

Maten skall vara fräsch

Rent kök/kyl/hand

Temperatur: tillagning/varmhållning/
uppvärmning/förvaring

O.S.V.

Alkohol

Mycket återhållsamt framförallt under de första månaderna innan man är nere i underhållsdoser av medicinerna.

